

Становище

от проф. д-р Сийка Чавдарова – Костова

член на научно жури в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 1.2. Педагогика /ИКТ в образованието, електронно обучение на обучаеми със специални образователни потребности/, обявен от СУ „Св. Климент Охридски“ в ДВ. бр.57/26.06.2020 г.

Единствен кандидат в конкурса е гл. ас. д-р Благовесна Йовкова, преподавател във Факултета по педагогика на СУ „Св. Климент Охридски“. Учебните дисциплини, които преподава като щатен главен асистент във Факултета по педагогика от 2013 г., като титуляр и асистираш, са изцяло в профила на конкурса: ИКТ в образованието, Обучение на деца със затруднение в ученето, Дистанционно образование за възрастни, Оценяване и подбор на образователен софтуер, Теория и методология на електронното обучение, Педагогически дизайн на електронно обучение, Създаване на образователна мултимедия, Образователни възможности на социалните медии, ИКТ в обучението и работа в дигитална среда, ИКТ и мениджмънтът в образованието, Технологиите в обучението на деца със специални образователни потребности, Приобщаващо образование.

Университетското образование на гл. ас. д-р Бл. Йовкова (магистър по Българска филология и магистър по Специална педагогика) е естествена предпоставка за ангажираността ѝ с проблематиката на специалната педагогика както като практическа професионална дейност, така и последваща изследователска активност. Нейната дългогодишната практика в училище за деца с увреден слух стимулира изследователската ѝ дейност като докторант, резултат от която е успешна защита на дисертация на тема „Интерактивна образователна мултимедия в обучението по устна реч на деца със слухов дефицит“ /2011 г./, отразена в монография със същото заглавие.

Гл. ас. д-р Бл. Йовкова има богат опит в проектна дейност като изследовател в областта на ИКТ в образованието, на университетско, национално и международно ниво. През последните две години е и ръководител на проекти, насочени към обучението на студенти със специални образователни потребности в университетска среда.

Монографията „Електронното обучение – възможности за разширяване на достъпа до висше образование за студенти със специални образователни потребности“, с която гл. ас. д-р Бл. Йовкова кандидатства в качеството на хабилитационен труд, има несъмнени приноси в двете основни направления на конкурса. Докато за децата със специални образователни потребности има многообразие от публикации на български език, не може да се прави такава констатация за студентите с такива потребности. Неслучайно в първа глава обучението на студентите със специални образователни потребности се коментира като предизвикателство пред университетското образование. Представените специфики на отделни групи студенти могат да бъдат в полза както на преподавателите, така и на служителите в университетската среда, тъй като те също са част от комуникационната ѝ система и би трябвало да имат основна информация в тази насока. Въпросът за достъпността не се ограничава само до възможностите, осигурявани от физическата среда. Още в началото на първа глава се очертава основната педагогическа насоченост на това теоретично-емпирично изследване, в което е и неговата несъмнена ценност, провокирано от повишаването на „изискванията към методите на преподаване, начините на учене и изпитване, към качеството на дидактическите ресурси, използвани по време на лекции, упражнения и за самоподготовката на студентите, към психолого-педагогическите компоненти на средата, изключващи дискриминативни нагласи и практики, фокусирани върху дефицитите“.

Всъщност цялата монография е един своеобразен отговор на поставения въпрос: „Достъпни ли са българските университети за студентите с различни типове нарушения?“ /с. 15/. Гл. ас. д-р Бл. Йовкова обръща внимание върху

необходимостта от трансформиране на образователния подход чрез поставяне на „акцент върху включващото образование на тази група студенти чрез персонализиране на обучението в зависимост от индивидуалните нужди и предпочитания на учещия“ /с.20/. Може да се каже, че монографията е и един своеобразен богат по съдържание наръчник (в т.ч. с практиките, прилагани в СУ „Св. Климент Охридски“) за всеки един преподавател как да работи ефективно със студенти със специални образователни потребности с различни видове нарушения (и в контекста на оценяването), като се напомня основателно, че „е много важно институциите за висше образование, включително и академичният състав, осигуряват обучението, да осъзнаят, че е необходимо създаването не просто на среда за учене, а на подкрепяща среда, която ще стимулира и мотивира обучаемите със СОП“ /с.26/.

Гл. ас. д-р Бл. Йовкова убедително доказва възможностите на електронното обучение в контекста на разширяването на достъпа до обучение на студентите със специални образователни потребности, като не пренебрегва разглеждането и на „бариири в процеса на тяхното приобщаване и обучение, свързани с достъпността и ползваемостта“ на ИКТ технологии в обучението. Изводът, до който тя достига, заслужава специално внимание: „Липсата на добро проектиране и използване на неправилни стратегии за онлайн учене води до негативни последици – ниска резултатност и влияе отрицателно върху мотивационната сфера на студентите със СОП.“ /с.32/ Представените резултати от емпиричното изследване, осъществено със студенти и преподаватели от СУ „Св. Климент Охридски“ недвусмислено водят до заключението, че „дигиталната компетентност и опитът на преподавателите за работа със студенти със СОП е важно, но не единствено условие за проектиране и реализиране на достъпно и качествено електронно обучение. Очертаните дефицити и знанията, уменията и компетенциите на преподавателския състав за използване на електронни ресурси за целите на обучението на тази група учещи очевидно е фактор, определящ необходимостта от целенасочено и системно обучение на университетските преподаватели в областта на

използване на ИКТ в специфичния контекст на обучението на студенти с различни типове нарушения, респективно подбор, разработване и използване на адекватни електронни учебни материали, съобразени с технологични стандарти за достъпност и ползваемост“ /с.160/.

Статиите, с които гл. ас. д-р Бл. Йовкова кандидатства, могат обобщено да бъдат представени в следните групи:

✓ Статии в съавторство:

- Статии, свързани с електронното обучение на студенти със специални образователни потребности: “The disabled and non-disabled students’ views and attitudes towards e-authentication in e-assessment“; „Factors affecting the attitude of university professors towards the use of electronic resources in the education of disabled students“; “Възможности за оптимизиране на обучението на студенти със специални образователни потребности чрез използване на електронни учебни ресурси“; „Perceptions of students with special educational needs and disabilities towards the use of e-assessment in online and blended education: barrier or aid?“ и др.;
- Статии, свързани с електронното обучение в системата на висшето образование: „Factors affecting students’ attitudes towards online learning - The case of Sofia University“; „The impact of technology on cheating and plagiarism in the assessment – The teachers’ and students’ perspective“; „Addressing cheating in e-assessment using student authentication and authorship checking systems: teachers’ perspectives“; „How Students' Experience in E-Learning Affects Their Judgements about the Quality of an Online Course“ и др.;
- Статии, свързани с оценяването на студентите в електронна среда: „The potential of the TeSLA authentication system to support access to e-assessment for students with special educational needs and disabilities (Sofia university experience)“; „The impact of prior experience of e-

learning and e-assessment on students' and teachers' approaches to the use of a student authentication and authorship checking system“;

- Статии, свързани с подготовката на учители за работа в електронна среда: „Формиране на професионални компетентности в рамките на виртуален педагогически практикум на студенти – бъдещи учители“; „SimAULA. Training our teachers through innovative methodologies based on serious games“ и др.;
- ✓ Самостоятелни статии:
 - Статии, свързани с електронното обучение на студенти със специални образователни потребности: „Някои приложения на ИКТ за преодоляване на проблемите в обучението на студенти със специални образователни потребности“; „Електронно дистанционно обучение – съвременни перспективи пред студентите със специални образователни потребности“; „Дистанционно обучение на студенти със специални образователни потребности – роли и функции на преподавателя“.
 - Статия, свързана с подготовката на учители за работа в електронна среда: „Педагогически модел за електронно дистанционно обучение на педагози“.

Прави впечатление доминиращият брой статии, реферирани и индексирани в Web of Science и Scopus, факт, който е достатъчно красноречив относно качеството на публикуваните текстове и възможностите за публичност в международното научноизследователско пространство. Справката за цитирания също отразява значителният брой цитирания в Web of Science и Scopus, както и в други бази данни.

Приемам напълно очертаните от гл. ас. д-р Благовесна Йовкова приноси в трите основни направления:

- Интегриране на информационните и комуникационни технологии в образованието

- Електронно обучение на обучаеми със специални образователни потребности
- Електронно дистанционно обучение и електронно оценяване.

Подадените документи във връзка с конкурса показват съответствие на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Бих препоръчала на гл. ас. д-р Благовесна Йовкова да публикува повече самостоятелни статии, за да могат личните ѝ научни приноси да бъдат в по-голяма степен открити.

Заклучение:

Представената за целите на конкурса научна продукция на гл. ас. д-р Благовесна Йовкова, доминиращият брой публикации, реферирани и индексирани в Web of Science и Scopus, активното участие в международна проектна дейност, както и в България, разпознаваемостта на автора като специалист в двете направления на конкурса, ми дават достатъчно основания убедително да подкрепя положително присъждането на академичната длъжност доцент по ПН 1.2. Педагогика /ИКТ в образованието, електронно обучение на обучаеми със специални образователни потребности/ на гл. ас. д-р Благовесна Йовкова.

20.10.2020 г.

гр. София

Подпис:

/проф. д-р С. Чавдарова – Костова/